

برنامه‌ریزی محله‌محور در محلات کاشان

نگار بزرگ‌زاده یزدی، سیما سعادت، نگین حجتی، سحر دانیالی، امیر هوشنگ چاووشی، بهاره خردانی (دانشجویان کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی) به راهنمایی دکتر مظفر صرافی و مهندس ناصر نجاتی

این گزارش برگرفته از کارگاه برنامه‌ریزی شهری با راهنمایی استاد گروه شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی دکتر مظفر صرافی و همکاری مهندس ناصر نجاتی است. فلسفه این کارگاه کاربست نظریه‌ی توسعه اجتماع محلی در برنامه‌ریزی شهری است که چندین سال در این دانشکده در حال کار است. منظور از اجتماع محلی افرادی می‌باشند که به دلیل زندگی در یک محدوده‌ی مشترک (محله) دارای سرنوشت و علایق مشترک می‌باشند و لذا توسعه‌ی اجتماع محلی نیازمند مشارکت همه‌ی آن‌ها است. نقش برنامه‌ریز در توسعه اجتماع محلی به‌عنوان تسهیلگر پایداری اجتماع محلی است. اگرچه برنامه‌ریزی در سطح اجتماع محلی یکی از خردترین سطوح برنامه‌ریزی شهری است اما به‌عنوان پیشگام دگرگونی بزرگ برای توسعه کل شهر که مجموعه‌ای از اجتماع‌های محلی است در نظر گرفته می‌شود. در این گزارش سعی بر آن بوده است که پیوند میان نظریه و عمل برنامه‌ریزی با کاربست نظریه‌ی توسعه‌ی اجتماع محلی دنبال شود به‌طوری‌که از یک‌سو با به‌کارگیری مفاهیم نظری توسعه‌ی اجتماع محلی موجب هدایت و راهنمایی اقدامات عملی شود و از سوی دیگر با انتخاب مقیاس محله که تجلی فضایی اجتماع محلی است اهداف، راهبردها و سیاست‌ها در پایین‌ترین سطح برنامه‌ریزی شهری تجویز شود. در این راستا، برنامه‌ریزی راهبردی محلات تاریخی کاشان با در نظر گرفتن نظریه‌ی توسعه‌ی اجتماع محلی به‌عنوان نظریه‌ی پایه توسعه و همچنین بهره‌مندی از سایر نظریات مرتبط همچون «توسعه اقتصاد محلی»^۱ و «بازآفرینی»^۲ انجام شده است. همچنین در جهت راهبردی بودن برنامه‌ریزی توسعه اجتماع محلی محلات تاریخی شهر کاشان، فرایند برنامه‌ریزی براساس شناسایی «قلمروهای تصمیم‌گیری»^۳ و برنامه‌ریزی براساس این قلمروها انجام شده است.

به‌طور سنتی در فرآیند برنامه‌ریزی در پارادایم جامع قلمروهای تصمیم‌گیری به ابعاد اجتماعی، اقتصادی، کالبدی، محیط‌زیستی، عملکردی و غیره تقسیم‌بندی می‌شود. به دلیل گستردگی این ابعاد، لذا مطالعات جامع صورت گرفته و در انتها پیشنهادها نیز به‌صورت کلی در این ابعاد ارائه می‌شود؛ اما در فرآیند برنامه‌ریزی راهبردی، در ابتدا با استفاده از ابعاد PESTEL^۳ راهبردها نیز ارائه می‌شود؛ اما از آنجایی که اصول برنامه‌ریزی راهبردی از

1 - LED (Local Economy Development)

2 - Decision Field

3 - Policy, Economy, Social-Cultural, Technological, Environment, Law